

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 650/2022-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Szöllössym, Mlynská 28, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Co/22/2022-139 z 28. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Žiada zrušenie napadnutého rozhodnutia, vrátenie veci na ďalšie konanie a priznanie náhrady trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ 13. septembra 2012 pri pracovnom úraze utrpel poškodenie zdravia s trvalými následkami a znížením plnohodnotného prežívania života. V Sociálnej poisťovni si preto uplatnil nárok na náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia (ďalej len „SSU“), o ktorom bolo rozhodnuté 7. novembra 2014 tak, že Sociálna poisťovňa priznala náhradu SSU v sume 14 088 eur. S touto sumou sťažovateľ nesúhlasil, podal odvolanie, na základe ktorého bolo prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie. Prvostupňová organizačná zložka Sociálnej poisťovne zostala nečinná. Preto sťažovateľ 11. augusta 2015 podal

na Okresnom súde Piešťany proti Sociálnej poisťovni žalobu o zaplatenie 20 600 eur z titulu SSU s úrokom z omeškania 5,05 % od 8. novembra 2014 do zaplatenia, ako aj o zaplatenie 10 300 eur z titulu zvýšenia SSU.

3. Sociálna poisťovňa 8. februára 2016 rozhodla o priznaní SSU sťažovateľovi v sume 13 557 eur, čo sťažovateľa uspokojilo a vzdal sa práva podať odvolanie. Potom sťažovateľ so Sociálnou poisťovňou 16. mája 2016 uzavrel dohodu o náhrade za SSU, na základe ktorej mu bola zvýšená náhrada SSU o 3 989,25 eur. S ohľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ 10. októbra 2016 vzal svoju žalobu v časti požadovaného zaplatenia 20 600 eur a 10 300 eur späť a v tejto časti navrhol konanie zastaviť. Predmetom konania tak malo zostať už len príslušenstvo tvorené úrokom z omeškania v sume 926,25 eur.

4. Na námietku Sociálnej poisťovne došlo 27. marca 2018 k postúpeniu spisu Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) ako miestne príslušnému. Ten uznesením z 31. júla 2018 pripustil zmenu žaloby tak, že predmetom konania zostalo vyčíslené príslušenstvo 926,59 eur, ako aj sťažovateľom uplatnená náhrada trov 1 243 eur.

5. Uznesením č. k. 17C/11/2018-105 z 19. novembra 2021 okresný súd konanie zastavil, Sociálnej poisťovni priznal náhradu trov konania voči sťažovateľovi v rozsahu 100 % a rozhodol, že vec bude postúpená na konanie Sociálnej poisťovni. Z obsahu spisu podľa názoru okresného súdu vyplývalo, že žalovaný nárok na náhradu SSU tvorí dávkový obsah úrazového poistenia podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), a preto vec patrí do rozhodovacej právomoci Sociálnej poisťovne. Výrok o náhrade trov založil na § 256 ods. 1 Civilného sporového poriadku, pričom vyhodnotil, že zastavenie konania procesne zavinil sťažovateľ.

6. Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu odvolanie. Namietal, že zastaviť bolo možné len konanie v rozsahu späťvzatia, nie v časti žalovaného príslušenstva. K právomoci súdu odkázal na § 6 ods. 3 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 437/2004 Z. z.“), podľa ktorého poškodený je oprávnený uplatniť nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia na súde, ak sa podal návrh na uzatvorenie dohody podľa odseku 1 a do troch mesiacov od jeho podania sa neuzatvorila dohoda podľa odseku 1 a neuspokojili sa nároky poškodeného. Zároveň zdôraznil, že podľa § 6 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. poskytovateľ náhrady a poškodený môžu uzatvoriť dohodu o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia, a to aj nad výšku náhrady ustanovenú týmto zákonom. Predmetné ustanovenie preto chápe náhradu SSU ako celok a nesústreďuje sa len na zvýšenie tejto náhrady. V časti žalovaného príslušenstva ako typicky civilnoprávneho nároku však právomoc súdu je v každom prípade daná. Sťažovateľ namietal aj výrok uznesenia o náhrade trov konania, dôvodiac, že žalobu vzal čiastočne späť, pretože Sociálna poisťovňa mu plnila, a teda sa vo výsledku zachovala tak, ako znel žalobný petit. Preto zastavenie konania procesne zavinila práve Sociálna poisťovňa ako žalovaný.

7. Napadnutým uznesením krajský súd o odvolaní sťažovateľa rozhodol tak, že vo výroku o zastavení konania prvoinštančné uznesenie okresného súdu potvrdil, vo výroku o postúpení veci prvoinštančné uznesenie zmenil tak, že vec bude Sociálnej poisťovni postúpená v časti žalovaného nároku na zaplatenie 20 600 eur s príslušenstvom. Napokon rozhodol, že Sociálnej poisťovni patrí plný nárok na náhradu trov konania. K zastaveniu konania potvrdil, že nárok na náhradu SSU patrí do rozhodovacej právomoci Sociálnej poisťovne. Výnimkou je však nárok na zvýšenie bodového hodnotenia SSU, o ktorom naďalej rozhoduje súd. Preto okresný súd správne zastavil konanie pre nedostatok právomoci (nie z dôvodu späťvzatia žaloby) v časti žalovanej sumy 20 600 eur, a to aj vo vzťahu k jej príslušenstvu, ktoré má nepochybne základ v samotnom nároku. Pokiaľ však išlo o žalovanú sumu 10 300 eur, krajský súd tu nedostatok právomoci neidentifikoval, no s výrokom o zastavení konania súhlasil, a to s ohľadom na sťažovateľovo späťvzatie žaloby v tejto časti. K náhrade trov konania krajský súd uviedol, že k zastaveniu konania v časti zaplatenia 20 600 eur s príslušenstvom došlo zavinením sťažovateľa, ktorý sa so svojou požiadavkou obrátil na súd, hoci mu, i z predchádzajúceho konania pred Sociálnou poisťovňou, muselo byť zrejmé, že konanie o tejto veci nespadá do právomoci súdu. Sťažovateľovi možno pričítať procesné zavinenie i v časti zastavenia konania o žalobe na zaplatenie 10 300 eur z titulu zvýšenia SSU, keďže túto podal evidentne predčasne, t. j. v čase, keď Sociálna poisťovňa ešte právoplatne nerozhodla o priznaní nároku na SSU.

III.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ namieta, že krajský súd priznal Sociálnej poisťovni náhradu trov konania v plnom rozsahu, hoci nárok na zvýšenie náhrady SSU bol uplatnený dôvodne a súd mal právomoc o ňom rozhodnúť. Pritom v tejto časti bola žaloba vzatá späť výlučne z dôvodu, že Sociálna poisťovňa po vzájomnej dohode so sťažovateľom uspokojila žalovaný nárok. Neobstojí záver krajského súdu o predčasnosti žaloby v časti požadovaného zvýšenia nároku na SSU, keďže podľa sťažovateľa zo žiadneho zákonného ustanovenia nevyplýva, že najprv musí byť rozhodnuté o náhrade za SSU a až následne si poškodený môže uplatniť nárok na zvýšenie náhrady za SSU. Z § 6 ods. 1 a 3 zákona č. 437/2004 Z. z. vyplýva oprávnenie poškodeného uplatniť celý nárok na náhradu za SSU vrátane nároku na jeho zvýšenie podľa § 5 ods. 5 tohto zákona, ak poškodený podal návrh na uzatvorenie dohody a do troch mesiacov do jeho podania sa neuzatvorila dohoda a neuspokojili sa nároky poškodeného. Preto, keďže bola žaloba v rozsahu zvýšenia náhrady za SSU podaná dôvodne, mala byť sťažovateľovi v tejto časti náhrada trov konania priznaná.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania. V predmetnej veci rozsah ústavnej sťažnosti nekorešponduje v celej svojej šírke jej dôvodom. Sťažovateľ totiž navrhuje vysloviť

porušenie jeho označených práv napadnutým uznesením ako celkom, teda všetkými jeho výrokmi. Naproti tomu, dôvody ústavnej sťažnosti sa zameriavajú výlučne na kritiku rozhodnutia krajského súdu o nároku na náhradu trov konania, kým zastavenie konania a postúpenie veci Sociálnej poisťovni nijako neatakujú. Preto sa ústavný súd, rešpektujúc prieskumné medze určené sťažovateľom, môže napadnutým rozhodnutím krajského súdu zaoberať len v rozsahu jeho výroku o náhrade trov konania. Vo zvyšnej časti (výroky o zastavení konania a postúpení veci) je nutné ústavnú sťažnosť odmietnuť pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde, keďže v tejto časti ústavnej sťažnosti chýba odôvodnenie požadované § 43 ods. 1 a § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

10. Podľa názoru ústavného súdu nie je sťažovateľov nesúhlas s právnym názorom krajského súdu o predčasnosti žaloby v jej časti o zvýšení náhrady za SSU dostatočným argumentačným základom pre prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

11. Ústavný súd síce súhlasí s tvrdením sťažovateľa, podľa ktorého zo žiadneho zákonného ustanovenia (formálne) nevyplýva, že najprv musí byť rozhodnuté o náhrade za SSU a až následne si poškodený môže uplatniť nárok na zvýšenie náhrady za SSU, zároveň je však nutné dodať, že vecná chronológia konštatovaná krajským súdom môže vyplývať aj z konceptu zákonnej regulácie. Nejaví sa arbitrárny záver, podľa ktorého ak sa má uvažovať o zvýšení sumy náhrady SSU, najprv musí byť ustálená existencia samotného nároku na náhradu SSU. Aj koncepcia zákonnej úpravy náhrady za SSU obsiahnutá v § 99 zákona o sociálnom poistení a nadväzne v zákone č. 437/2004 Z. z. vychádza z predpokladu, že v druhových prípadoch, akým je aj ten sťažovateľov (pracovný úraz s kvalifikovanými následkami), musí Sociálna poisťovňa ako poskytovateľ podľa § 2 ods. 3 písm. c) zákona č. 437/2004 Z. z. najprv rozhodnúť o náhrade za SSU alebo podľa § 6 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. uzavrieť o náhrade dohodu, aby bolo možné uvažovať o jej zvýšení podľa § 6 ods. 3 zákona č. 437/2004 Z. z.

12. Skutkové okolnosti sťažovateľovej kauzy zistené z vyžiadaného súdneho spisu pritom zvyrazňujú fakt, že sťažovateľ podal žalobu na súd v štádiu právoplatne neskončeného konania Sociálnej poisťovne o jeho nároku na náhradu SSU, konkrétne po zrušení prvostupňového rozhodnutia druhostupňovým orgánom a vrátení veci na prvý stupeň. Návrh adresovaný Sociálnej poisťovni na začatie správneho konania pritom nemožno považovať za návrh na uzatvorenie dohody podľa § 6 ods. 3 zákona č. 437/2004 Z. z., keďže tento právny predpis postihuje širší okruh právnych skutočností zakladajúcich nárok na náhradu SSU, než sú pracovné úrazy, pri ktorých je predmetný nárok krytý úrazovým poistením verejnoprávnej povahy. Preto štádium správneho konania na Sociálnej poisťovni, v ktorom sťažovateľ podal žalobu, nijako nepredznamenávalo negatívne rozhodnutie o uplatnenom nároku na náhradu SSU. V dôsledku toho ani otázka zvýšenia uplatneného nároku nebola v danej chvíli medzi sťažovateľom a Sociálnou poisťovňou sporná. Záver krajského súdu, podľa ktorého 11. augusta 2015 neexistoval dôvod na podávanie žaloby, a tá bola preto podaná predčasne, preto nesignalizuje svojvôľu či ústavnú neudržateľnosť. Z toho nadväzne vyplýva aj ústavná udržateľnosť záveru o zastavení konania v časti uplatneného zvýšenia nároku na náhradu SSU v dôsledku procesného zavinenia sťažovateľa, keď tento po uzavretí dohody o zvýšení náhrady SSU so Sociálnou poisťovňou vzal svoju žalobu v predmetnej časti späť.

13. Ústavná sťažnosť je v časti namietajúcej porušenie označených práv uznesením krajského súdu vo výroku o náhrade trov konania zjavne neopodstatnená a z toho dôvodu bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2022

Peter Straka
predseda senátu